

CORANUL

Traducere din arabă și introducere de
Silvestru Octavian ISOPESCU

Ediția a XV-a

CARTIER

CARTIER

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.

Tel.: fax: 022 20 34 91, tel.: 022 24 01 95. E-mail: vanzari@cartier.md

cartier.ro/cartier.md

Cărțile CARTIER pot fi procurate online pe cartier.ro & cartier.md

și în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.

Cartier eBooks pot fi procurate pe eBooks și pe cartier.ro & cartier.md

LIBRĂRIILE CARTIER

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău.

Tel./fax: 022 21 42 03. E-mail: librariadincentru@cartier.md

Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău.

Tel./fax: 022 24 10 00. E-mail: librariadinhol@cartier.md

Distribuție în România prin Librăriile Humanitas.

Comenzi online: libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0723 684 194

Editor: Gheorghe Erizanu

Lectori: Inga Druță, Em. Galaicu-Păun

Coperta seriei: Vitalie Coroban

Coperta: Vitalie Coroban

Design/tehnoredactare: Marina Darii

Prepress: Editura Cartier

Tipărită la Combinatul Poligrafic

CORANUL

Ediția a XV-a, aprilie 2026

© 2026, 2021, 2018, 2015, 2011, 2006, 2004, 2003, 2002, 2001, 1999, 1997, Editura Cartier, pentru prezenta versiune românească. Toate drepturile rezervate.

Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Coranul/traducere din arabă și introducere de Silvestru Octavian Isopescu. – Ed. a 15-a. – [Chișinău]: Cartier, 2026 (Combinatul Poligrafic). – 430 p.

[800] ex.

ISBN 978-9975-86-910-2.

28-23

C 71

CUVÂNT ÎNAINTE

Coranul, biblia islamului, astăzi este tradus în toate limbile culte europene. Acest fapt m-a determinat și pe mine să întocmesc o traducere românească, pentru ca să adaug astfel o piatră la edificarea literaturii lumii, care, în timpul mai nou, începe să devină și proprietatea literaturii românești.

Înainte de toate, voiesc să fac cunoscut onoratului cititor în ce fel am purces la alcătuirea scrierii de față. Ca bază la traducere mi-a servit ediția lui C. Fluegel. Am avut înaintea mea și trei traduceri germane, și anume cele efectuate de Boysen, Ullmann și Henning. Traducerea lui Boysen este o parafrază foarte îndepărtată de originalul arab, totuși reproduce bine cuprinsul acestuia și de aceea adeseori este de folos drept comentariu.

Ullmann se află ceva mai aproape de original, totuși încă este parafrastic, pe când cel mai aproape de original e Henning, a cărui traducere este cea mai de folos, deși conține unele scăderi, cauzate prin nebăgarea de seamă a autorului. Cea mai mare silință mi-am dat-o să mă apropiu cât se poate de mult de originalul arab. Am pus preț mare pe o reproducere cât se poate de exactă a textului arab și nu m-am sfiit să imit după puțință și dicțiunea arabă, atât cât o permite firea limbii românești. Așa este traducerea mea mai aproape de original, decât traducerea lui Henning, mai cu seamă că am evitat toate greșelile acestuia. Aici trebuie să subliniez că această traducere este cu totul a mea și numai a mea. Dacă n-am ținut cont de rima originalului, aceasta nu mi-o va lua nimeni în nume de rău, mai cu seamă cunoscătorul în cauză, care știe că pe zeci de pagini versetele se încheie tot cu aceeași rimă, ceea ce în limba română ar fi cu totul imposibil. Acestea le-am luat în parte de la Boysen, în parte de la Ullmann, de la Henning, sau de la Noldeke (vezi mai jos), sau le-am alcătuit eu însumi, sau le-am transcris de pe aiurea, fără să-

mi pot aduce aminte de unde le-am luat. Cu privire la Introducere, de observat că nu-mi arog nici o pretenție la originalitate.

Introducerea mea este de fapt ceva cu totul secundar și are drept scop să-l lămurească pe cititor cu privire la unele împrejurări, fără cunoașterea căroră Coranul, în cea mai mare parte, ar rămâne cu totul neînțeles. Capitolele I, II și IV din Introducere le-am tradus aproape verbal după Introducerea lui Henning. Mi-au plăcut acolo foarte multe, căci se dă în formă concisă aproape tot ce trebuie să se știe cu privire la istoria arabilor înainte de Mahomed, la istoria lui și la învățăturile fundamentale ale islamului. Capitolul III la Henning, care ar vrea să conțină o istorie a Coranului, mi-a părut mult prea slab și lacunar, de aceea nu l-am putut întrebuința. Am făcut, deci, un extras din renumita istorie a Coranului de Noldeke, cea premiată de „Académie des Inscriptions” din Paris. Acest op (XXII + 258 de pagini) este până în ziua de astăzi lucrarea cea mai exactă și mai valoroasă cu privire la Coran, cum o mărturisește însuși Henning. De aceea, cred că nu am greșit dacă am dat un sumar din ea, în capitolul III, al Introducerii mele. În genere, trebuie să observ că sub referințele în care mă aflu nici nu mi-ar fi fost posibil să scot la iveală o introducere a Coranului, care să poată avea vreo pretenție la originalitate. În acest scop, mi-ar fi trebuit să cercetez zeci de ani întreaga literatură arabă, mai cu seamă aceea care nu a putut fi examinată de Noldeke. Și cât de imensă este această literatură o știe fiecare cunoscător al Orientului. Deci, mulțumească-se onoratul cititor cu ceea ce am putut să-i ofer din slabele mele puteri și să mă ierte, dacă va afla cumva scăderi în lucrarea mea. Omul este nedeplin și, de aceea, nici nu poate produce ceva deplin. Dorința mea este ca scrierea de față să dea impuls la o studiere mai temeinică a Orientului, din partea clerului nostru, și ca acesta să cunoască mai cu temei mohamedanismul, care a adus atâta daună Bisericii noastre.

Să dea Dumnezeu!

Mănăstirea Dragomirna, în ziua celui întru Sfinți părintelui nostru Silvantru, papa Romei 1910.

dr. Silvestru Octavian Isopescul

INTRODUCERE

I

Arabii înainte de Mohammed

Între Africa și Asia, aparținând geografic încă la Asia, este situată peninsula Arabia, care, după formațiunea teritorială, flora, fauna și clima ei, formează o așa-zisă punte între cele două continente sus-amintite. Teritoriul acestei peninsule este de trei ori mai mare decât România și Austria la un loc și totuși este, rar populat, are numai câteva milioane de locuitori, fiindcă pământul este foarte puțin roditor. Înăuntrul peninsulei este o țară din cele mai puțin cunoscute de pe fața pământului.

Fiind despărțit de Siria și de Babilonia prin pustiu, acest pământ nu era prea mult expus mișcărilor popoarelor din antichitate, numai Arabia sudică stătea în contact mai viu cu lumea. Aici se află Yemen, Arabia ferice și Saba, cea vestită prin mituri, și de aici s-a întemeiat împărăția abisiniană căruntă în vechime, și când au ajuns Sasanizii la culmea puterii lor, cuceriră Arabia sudică. Totuși, și în nordul Arabiei principatele cele mai mici erau parte sub stăpânirea împăraților bizantini, parte sub cea a Chosroenilor perși, înăuntrul țării însă, în Nejd și Hijaz, în țara care se coboară treptat în nordul Yemenului de la Nejd până la Marea Roșie, trăiau semințiile arabice în neatâr-nare deplină. Partea cea mai mare dintre ei, beduinii, sau locuitorii pustiei, trăiau ca nomazi în corturi de pâr sau de pănură, mănând vitele lor din pășune în pășune, după cum era anotimpul, pe teritoriul semințiilor lor. O parte mai mică s-a sălășluit în orașe și purta negoț extins cu caravanele până la Siria, Yemen și Golful Persic. O oarecare întocmire politică sau conștiință națională nu se formase între ei.

Între beduini se dădeau lupte veșnice, care erau limitate numai prin unele legi severe, nescrise, cum e, bunăoară, răzbunarea de sânge sau pacea în decursul unor luni sfinte. Pe lângă cea mai mare simplitate patriarhală a datinilor și virtuților, precum e ospitalita-

tea darnică, cavalerismul și vitejia, mai stăruiau la acest popor încă și hoția, cruzimea sângeroasă, beția și hazardul.

Femeia ocupa la ei o treaptă de tot inferioară și divorțul se întâmpla cât ai bate din palme. Fiii erau întâmpinați ca binecuvântare, iar fiicele ca blestem, așa încât acestea din urmă, adesea chiar îndată după naștere, se îngropau de vii. De altfel, simțul familial și conștiința de seminție erau foarte dezvoltate; ocărârea unui individ necinstea întreaga seminție și o întărâta spre apărarea celui ocărât. Între arte era dezvoltată, așa-zicând cu patimă, numai poezia cea întru preamărirea voinicilor și a cailor. Poeziile antemohamedane sunt cele mai frumoase în întreaga literatură arabă. Arta scrierii se importase în Arabia, cu puțin timp înainte de Mohammed, din Siria; pentru îndeletnicire științifică însă nu era terenul necesar.

Deși arabii erau izolați din toate părțile, totuși ei nu erau autohtoni, cel puțin după tradiția lor proprie, ci erau cuceritori veniți din nord. După limba lor, ei făceau parte din marea familie de popoare semitice, iar cele mai nobile seminții ale lor, mai cu seamă cele ce au imigrat ulterior, pretindeau că-și trag originea de la Ismael, fiul nelegiuit al lui Avraam. Cultul lor original era sabeismul caldeean, adorarea stelelor, care însă, pe timpul lui Mohammed, degradase și se risipise cu totul. Pe lângă Allah, zeul cel mai înalt, care juca, e drept, un rol secundar, avea fiecare seminție și zeul său propriu. Îngerii se considerau și se adorau drept fiicele lui Allah, și pe lângă ei mai venea încă o treaptă mai joasă de ființe supranaturale, duhurile (arăbește: *djinn*, genii), care erau demoni buni sau răi, de bună seamă personificări ale puterilor naturii.

Pe lângă acestea, mai credeau arabii încă și în fermecătoare și fermecători, dar cu privire la credința în lumea de apoi, la viața de după moarte, la ei se păstrau numai puține urme. Pe timpul lui Mohammed, în privința religioasă domnea un indiferentism foarte mare și ideea de Dumnezeu, cea înainte mult mai curată, se redusese la superstițiuni și la un fetișism cras, încât un contemporan al lui Mohammed se exprima: „Unde vedeau ei o piatră, se închinau la dânsa, iar dacă lipsea, mulgeau o cămilă peste o movilă de nisip și se închinau la aceasta”. Unul din cele mai însemnate obiceiuri ale

adorării îl constituiau la ei pietrele sfinte, întocmai ca și la cele mai multe popoare semitice; de o considerare deosebită însă se bucura la o mare parte a semințiilor arabice meteorul cel negru din Kaaba, templul cel pătrat din Mekka în Hijaz. Acest meteor părea să fi fost adus lui Avraam de îngerii din rai, când a rezidit el Kaaba, pe care o zidise întâi Adam, după un prototip ceresc. Meteorul însuși se credea că a fost alb la început. În fiecare an se organizau pelerinaje mari la Kaaba, al cărei tărâm era declarat sacrosanct atât pentru oameni, cât și pentru animale. În Kaaba însăși, cultul celorlalte zeități arabice era centralizat, ca într-un „pantheon”, deoarece chipurile tuturor zeităților semințiilor arabice erau așezate după numărul zilelor anului, lângă chipurile lui Avraam și Israel. Pe când adorarea Kaabei deriva din vechimea cea mai căruntă, orașul Mekka sau Bekka data din timpuri mai noi. În secolul al cincilea al erei creștine Kusai, un strămoș al lui Mohammed, în alianță cu kureișii, un ram al seminției beduinice Kināna, răpi Kaaba de la păzitorii ei de pe atunci și înduplecă pe kureiși să se sălășluiască în valea mekkană cea fierbinte de arșița soarelui și neroditoare. Păzirea Kaabei, precum și privilegiul de a îngriji peregrinii cu provizii și apă, rămase în familia lui Kusai cu drept de moștenire, din care familie își câștigară cea mai mare glorie două case, și anume casa Abd Șem, de la care derivă califii omaiadi, și casa Hâșim; aceasta din urmă, pe timpul lui Mohammed, ajunse la mare sărăcie în urma dărniceiei ei mărinimoase.

II

Mohammed

În anul 570 sau 571, după părerea comună: la 20 aprilie, în anul elefanților – numit astfel în urma elefanților din oștirea negusului **Abraha** din Abisinia, care a purces contra Mekka – s-a născut **Mohammed** (resp. Mahomed), un strănepot al lui Hâșim, ca fiul lui **Abdallh** și al **Aminei**. După o tradițiune, tatăl său murise încă înainte de nașterea sa, după alta, doi ani în urmă. Mohammed, deși rămas în sărăcie, după moartea tatălui său – moștenirea sa consta numai în cinci cămile și o roabă –, totuși a fost crescut după felul orășenilor

frunțași, de o doică, în aerul proaspăt al pustului, în corturile acelei doice, care se numea **Halima**. Deoarece el încă din fragedă tinerețe suferea de afecțiuni nervoase, ceea ce pe timpul său se numea în-drăcire, doica îl aduse înapoi la maică-sa. Când era el de șase ani, muri maica și bunicul său, Abd El-Mottalib, îl luă la sine și-l crescău mai departe, cu multă dragoste, timp de doi ani, după care muri și-l încredință pe băiat epitropiei unchiului său, Abu Tălib. Acesta avea însă familie numeroasă și era sărman: ca să-și câștige pâinea zilnică, trebuia ca tânărul Mohammed să se năimească pe la mekkanii cei avuți, ca păstor de oi și capre. După tradițiunea care poartă caracterul unei legende, nu-i exclus să-l fi însoțit el acum, în vârstă de nouă ani, pe unchiul său într-o călătorie comercială în Siria și acolo să-i fi profetisit un călugăr mărirea sa ulterioară.

Când era Mohammed în etate de douăzeci și cinci de ani, se făcură mari schimbări în situația sa exterioară, prin aceea că el intra în serviciu la o văduvă avută și nobilă, cu numele **Khadidja**, și întreprinse pentru ea mai multe călătorii comerciale, cu bună seamă însă, ca vizitiu la cămile. Khadidja, deși era acum în vârstă de patruzeci de ani, totuși află mult plăcut la Mohammed și se căsătorii cu el. Deși între ei erau cincisprezece ani deosebire de vârstă, totuși au trăit foarte fericiți în acea căsătorie, binecuvântată cu șase copii, doi băieți și patru copile, dintre care însă băieții muriră de timpuriu. În amintirea băiatului celui mare, Mohammed își puse numele Abul-Kāsim, i.e. tatăl lui Kāsim. În această a doua perioadă a vieții sale avu el odată și prilejul să se manifeste în public, când, la rezidirea Kaabei, se iscă o ceartă de rang între diferitele familii și anume cine să aibă cinstea de a ridica piatra Kaabei și de a o duce la locul ei. Mohammed decise cearta într-acolo ca piatra să se pună pe un covor și să se ducă de toate căpeteniile familiilor. Din mulțumire față de unchiul său, Abu Tălib, luă el pe fiul acestuia, Ali, la sine și-l căsătorii cu fiică-sa, **Fătme**, prin care se străplintă neamul său în cei doi fii nenorociți ai săi, Hasan și Husein. Ali deveni pe urmă al patrulea calif. De altfel, știm numai foarte puțin din acest răstimp al vieții lui Mohammed, mai cu seamă ne lipsește orice știre vrednică de credință cu privire la dezvoltarea sa interioară. Din împrejurarea că el pe al doilea fiu

al său l-a numit Abd El-Manaf, servul lui (idolul lui) Manaf, rezultă că el pe timpul nașterii acestuia încă nu se lepădase de credința părinților și concetățenilor săi. Afară de aceasta, ni se mai comunică despre el că era un om cu totul cinstit și din toate părțile stimat, încât căpătă conumele **El-Amin**, cel credincios (*fidus*).

Cu privire la înfățișarea sa, ni se spune că el era de statură mijlocie, dar impunătoare. Pe capul său mare avea păr negru, puțin creț, sub gene lungi și grele sclipeau neîncetat ochii cei negri, nasul se ridica în forma ciocului de seceră din fața sa ovală, gâlbuie, înconjurată de o barbă deasă. Capul său era postat pe umeri largi și el avea un piept puternic și totuși era de statură mai mult zveltă. Când umbla mișca vioi întreg corpul, ca și când s-ar fi coborât de pe un mal. Deși era puternic și bine făcut, totuși avea o constituție nervoasă și din copilărie suferea de afecțiuni epileptice, sau mai bine zis isterice, îmbinate cu halucinații. Dureri fizice nu putea suferi și deși legea sa a răspândit-o prin sabie, totuși nu se poate zice că a fost viteaz. De asemenea, nu suferea miros rău și se parfuma cu aromatele cele mai alese. Temperamentul său era aplesat spre melancolie, totuși era amabil, elocvent și cu mare popularitate. Între umeri avea un semn curios: pecetea profeției. În care timp și prin care împrejurări ajunse Mohammed la îndoieli și lupte religioase, nu se poate constata. O influență hotărâtoare seamănă să fi avut asupra sa Varaka, un neam al soției sale, și Zeid Ibu Amr, care, amândoi, țineau de acea grupă mică de oameni ce, văzând corupția religiunii poporului lor, se străduia să ajungă la o cunoștință mai adevărată religioasă și ajunseră așa la monoteism, trecând sau la iudaism sau la creștinism sau, în fine, formându-și un deism propriu. Erau anume mulți jidovi în Arabia, care pribegiră încolo, după ce-și pierdură independența politică în Palestina și se arăbiseră cu totul, până la legea lor, pe care și-o păstrară curată. De asemenea, se aduse la Mekka, prin sclavi abisinieni, și creștinismul, deși într-o formă cu totul degenerată: icoana Preacuratei era pusă în Kaaba lângă idoli semințiilor arabice, iar orașul Nadjran în Yemen era rezidența unui episcop creștin, și semințiile arabice de lângă hotarele Siriei asemenea primiseră creștinismul. Mohammed n-a cunoscut nicicând Sfânta Scriptură, nici Testamen-

tul Vechi, nici Testamentul Nou, ci auzise numai istorii de la jidovi și creștini, primele pline de fabule rabinice, iar celelalte amestecate cu legende apocrife. Deși cunoștințele sale despre iudaism și creștinism erau foarte reduse, totuși sufletul său se zgudui și se aprinse la ideea despre un Unic Creator al lumii, despre profetism, precum și la învățătura despre învierea și judecata de apoi. Zeii crăenilor săi deveniră pentru el niște idoli fără fond și adorarea lor i se părea urâciune; și cu cât se adâncea cunoștința sa despre Dumnezeu, cu atât mai spurcat i se părea păgânismul poporului său și cu atât mai mult îl cuprindea dorința să restabilească credința cea adevărată a patriarhilor Avraam și Ismael. Adesea se retrăgea în singurătatea sălbatică a munților și stătea acolo pe gânduri. Asceza și privegherile peste noapte măriră nervozitatea sa, visuri și halucinații îl iritară până la boală și într-o zi, când se afla el pe muntele Hira, în anul al patruzecilea al vieții sale, în anul 610, în luna Ramadan, i se arătă deodată arhanghelul Gabriel și strigă către dânsul: „Citește!”. Răspunzând el apoi că nu știe citi, îl provocă îngerul de trei ori să citească și îi făcu prima revelațiune, rostind către el cuvintele conținute în primele cinci versuri ale surei 96, care sună cum după urmează:

*Citește! În numele Domnului tău, care a făcut,
A făcut pe om din sânge închegat,
Citește! căci Domnul tău e prea bun,
El este cel ce [ne-]a învățat [să purtăm] condeiul,
L-a învățat pe om ceea ce n-a știut.*

Plin de spaimă și de groază că ar fi îndrăcit, se grăbi Mohammed acasă la Khadidja și-i istorisi pățania sa. Ea îl mângâie, însă el totuși rămase chinuit de gânduri negre și așteptând o manifestare nouă a îngerului. Acesta însă nu se mai arătă și Mohammed se purta acum cu gândul să se arunce din vârful unei stânci purpurii, spre a pune capăt îndoielilor. În fine, după un răstimp de aproape trei ani, numit Fatra, îi apărură iarăși arhanghelul Gabriel în glorie cerească. Tremurând de iritare, se grăbi el acasă și o provocă pe Khadidja să-l acopere cu mantaua sa, ca de obicei, când avea afecțiuni nervoase. Zăcând în astă stare, auzi el cuvintele surei 74, 1-7.

*O, tu, acoperitule,
Scoală-te și îndeamnă,
Și pe Domnul tău îl preamărește,
Și hainele tale le curățește,
Și de spurcăciune fugi:
Și nu dăruie ca să capeți mai mult.
Și așteaptă-L cu răbdare pe Domnul tău.*

Această descoperire o ținu el de sfințire pentru dregătoria profetică și conștiința nestrămutată, cum că el ar fi trimisul ales de Dumnezeu ca să restituie religiunea lui Avraam, ca bine-vestitor pentru cei credincioși și iertător pentru cei necredincioși, nefiind înzestrat cu altă putere minunată decât cu versuri din Coran, recitate în extaz, îi dă puterea să sufere ocară, batjocură, dispreț și prigonire, să părăsească orașul său de baștină, să ia în ajutor vicleșug, înșelăciune și forță, până reușește să intre ca biruitor în Mekka și să consolideze sub steagul islamului semințiile arabice pururea dezbinat și să formeze din ele o comunitate războinică și vitează, care, după o sută de ani după moartea sa, domnea în cea mai mare împărăție ce o văzuse lumea până atunci.

La manifestarea sa ca profet în public, află Mohammed dintru început numai puțină aderență. Chiar propria sa familie, mai cu seamă unchiul său, Abu Lahab, căruia i-a anunțat pieirea în sura 111, se întoarse de la el. Numai Khadidja, fiicele sale, tânărul văr al său Ali și libertinul și fiul său adoptiv Zeid și puțini alți mekkani credeau în misiunea sa. Între oamenii mai cu vază din Mekka își câștigă el dintru început numai doi aderenți, pe cinstitul și avutul negustor Abu Bekr, primul calif după el, care, în timpul îndoielilor și luptelor sufletești ale lui Mohammed, i-a fost acestuia prieten și mângâietor, și pe tânărul **Othmān**, mai pe urmă al treilea calif, care i se alătură mai puțin din încredințare, decât mai mult ca să câștige mâna mândrei **Rukeia**, fiica lui Mohammed. Ceilalți credincioși se formau în prima linie din sclavi, între care abisinianul **Bilāl**, primul muezin al comunității, și din femei, pe care le câștigase Khadidja.

Kureișii la început nu-și prea băteau capul de mișcarea religioasă cea nouă. Unii, precum El-Valid și Abul-Hakam Amr, numit de Mohammed Abu-Djahl, tatăl prostiei, căutau să-l facă de râs, cerând de la el minuni sau pedeapsă amenințată; alții îl țineau de un înșelător, sau de un poet „săltat” sau chiar de un îndrăcit. Oamenii mai serioși însă îl țineau de un aderent al bărbaților, ca Varanka, Zeid Ibn Amr etc., al așa-numiților **Hanifiți**. Câștigând Mohammed aderență tot mai mare, natural că aceasta era în detrimentul material al kureișilor, fiindcă aceștia trăiau mai cu seamă din venituri de la peregrinii care veneau la Kaaba ca să se închine idolilor pe care Mohammed îi declarase ca deșertăciune. De aceea, creștea mereu ura și dușmănia kureișilor contra lui Mohammed și ei căutară să-l înduplece pe Abu Tălib, unchiul lui Mohammed, ca el să-i retragă scutul, ceea ce însă Abu Tălib nu voia nici într-un chip, deși el însuși nu credea în misiunea lui Mohammed. Așa s-a pornit o prigonire contra credincioșilor, la care aveau cel mai mult să sufere sclavii cei fără scut și muierile. Unii dintre sclavi, cum e bunăoară Bilāl, fură răscumpărați de avutul Abu Bekr, pe alții îi sfătui Mohammed să tăgăduiască în fața lumii. În fine, le dădu sfatul să pibegească în Abisinia, așa că, în ciuda kureișilor, fugiră încolo, cu timpul, cam o sută de suflete și prin aceasta se zădărnici o suprimare a mișcării. O solie la negusul Abisiniei, ca să extrădeze pe pribegi, rămase fără efect pentru că acesta fu câștigat de ei la un colocviu religios, în decursul căruia citară ei mai multe cuvinte relative la Isus. În urma înverșunării ce creștea mereu în contra sa, Mohammed începu să șovăiască și se lăsă înduplecat la o pactizare. Kureișii anume îi făgăduiră că-l vor recunoaște drept trimis al lui Dumnezeu, dacă și el va recunoaște cele trei zeități de căpetenie ale semințiilor învecinate, și anume zeitățile: **Allât**, **Manât** și **El-Uzza**. Când recită, apoi, Mohammed sura 53, zise el, ca vv. 19-22 ale acestei sure, cuvintele următoare:

Ce credeți despre Allât și El-Uzza

Și Manât, a treia după ele?

Acestea sunt lebede ce zboară sus

Și în mijlocirea lor să se nădăduiască!

Însă, chiar a doua zi, îl cuprinde căința. El se înfățișă din nou înaintea poporului și declară cuvintele din vv. 21 și 22 ca inspirație satanică, și le schimbă apoi astfel cum sună ele astăzi.

Această revocare înmulți numai înverșunarea contra lui, totuși nu cutezără contrarii lui să întreprindă ceva împotriva sa, deoarece familia sa îl scutea cu credință. Într-aceea veni vestea la Abisinia că Mekka întreagă s-ar fi convertit și unii dintre pribegi, între care și Othmân, se pregătiră de reîntoarcere. Ajungând la Mekka, văzură însă că treaba stă mult mai rău înainte, așa încât ei iarăși se întoarse-ră la adăpostul lor în Abisinia. În aceste vremuri grele, câștigă Mohammed încă doi aderenți cu influență mare, pe unchiul său viteaz **Hamza** și pe tânărul și înfocatul **Omar**, pe urmă pe al doilea calif, care până acum a fost un contrar aprig al lui Mohammed, de acu înainte însă împreună cu acesta și cu Abu Bekr a devenit unul dintre căpeteniile islamului. Întărit și îndemnat de Omar, ținu Mohammed, împreună cu credincioșii săi, serviciu public înaintea Kaabei. Dar și dușmanii săi nu stăteau cu mâinile în sân. Deoarece casa Hâșim nu putu fi înduplecată să-i retragă scutul lui Mohammed, o excomunicară ei, abstrăgând de Abu Lahab, și opriră conubiul și comerțul cu această casă, iar documentul de excomunicare îl atâr-nară în Kaaba. Mai bine de doi ani dură excomunicarea, în care timp întreaga casă Hâșim, credincioși și necredincioși, se retraseră în valea îngustă Abu Tâlib, înspre răsărit de la Mekka, împreună cu averile lor și numai în decursul peregrinajului și al lunilor sfinte puteau ei îndrăzni să părăsească adăpostul lor. Ajungând casa lui Hâșim prin aceasta la mizeria cea mai mare și îndurându-se de ei mulți mekkani înrudiți cu ei, excomunicarea fu ridicată după cei doi ani. Poziția lui Mohammed însă prin aceasta nu se îmbunătăți. Credincioșii începură să șovăiască după atâtea nevoi, prozelitii nu mai veneau aproape deloc, și, spre a mări întristarea lui Mohammed, muri în vremea aceea Khadîdja, soția sa cea credincioasă, numită „maica credincioșilor”, și unchiul său nobil, Abu Tâlib, încât Mohammed din timp în timp trebuia să caute chiar scutul unchiului său urât Abu Lahab. În această nevoie, căută el scut la thakifiți, în orașul Taif la hotarul de la Nejd, care oraș rivaliza cu Mekka. El însă

fu alungat cu lovituri de pietre, și, obosit și rănit, se întoarse el, fără să calce Mekka, până ce nu fu asigurat de scutul unui mekkan de vază. În timpul fugii sale de la Taif avu el o viziune, în care se grămădeau duhurile în jurul său mărturisind islamul (conf. sura 72). Cu puțin mai târziu cade viziunea nocturnă sau visul în care fu dus Mohammed până la Ierusalim și fu ridicat până la cerul al șaptelea la lotusul peste care nu se mai poate trece. După moartea Khadidjei se căsători el cu o văduvă a unui credincios și se logodi cu Aișa, fiica lui Abu Bekr, când era ea în vârstă de opt ani și o luă în căsătorie, când ajunsese la zece ani. Aișa avu mai târziu, între toate muierile lui Mohammed, cea mai mare influență asupra acestuia și chiar și în istoria ulterioară a islamului a jucat un rol destul de trist.

În nevoia cea mai mare, după multe și îndelungate necazuri, îi surăse în fine și profetului norocul! În vremea unui pelerinaj la Mekka reuși Mohammed să câștige pentru învățătura sa câțiva peregrini din orașul **Iathrib**. Acest oraș era la început în mâinile unor seminții jidovești, însă, pe la finele secolului al cincilea, fu cucerit de seminții arabice, imigrate din sud, și anume de semințiile **Aus** și **Chazradj**. Însă jidovii rămaseră în Iathrib și așa trecură mai mulți arabi la jidovism, alții cel puțin se făcură cunoscuți cu învățătura iudaică despre unicul și adevăratul Dumnezeu și despre așteptarea lui Mesia, așa că propovăduirea lui Mohammed ajunse pe pământ roditor. Afară de aceea, orașul Iathrib nu se afla tocmai bine cu Mekka, iar semințiile **Aus** și **Chazradj** erau în ceartă continuă, încât îl doreau pe Mohammed ca împăciuator. Pe vremea peregrinajului următor, avu Mohammed o întâlnire cu doisprezece bărbați din cele două seminții îndușmănite la **Akaba**, care este cam la mijloc între **Mekka** și **Iathrib**, și acolo se îndatoriră acei bărbați să primească învățăturile fundamentale ale islamului. Totodată, trimise Mohammed împreună cu aceștia la Iathrib ca predicator și cititor de Coran pe aderentul său **Muzab**, care de curând se întoarse din Abisinia. În Iathrib se răspândi apoi islamul foarte degrabă și fu primit de partea cea mai mare a semințiilor **Aus** și **Chazradj**. La următorul peregrinaj, Mohammed se întâlni iarăși într-ascuns cu șaptezeci de bărbați din Iathrib de citi cele mai însemnate părți din

Coran și-i îndatori cu jurământ la legea sa, pe când ei din partea lor juruiau că-l vor primi la sine și-l vor scuti, ca și pe unul dintre ai lor. După ce denumi Mohammed încă doisprezece prepoziții, nouă din Chazradj și trei din Aus, se întoarse el acasă. Kureișii însă auziră despre această înfățișare și luară o atitudine atât de ostilă, încât Mohammed îi sfătui pe credincioși să fugă la Iathrib și așa pribegiră încolo mai bine de o sută de bărbați cu familiile lor, pe când Mohammed, Abu-Bekr și Ali mai rămaseră în Mekka. Hotărându-se acum kureișii să-l omoare pe Mohammed, fugi el împreună cu Abu-Bekr printr-o fereastră de dinapoia casei sale, pe când Ali se culcă pe patul său acoperindu-se cu mantaua sa. Trei zile rămaseră Mohammed și Abu-Bekr ascunși într-o peșteră a muntelui **Thaur**, aproape de Mekka, apoi grăbiră pe cămile spre Iathrib, pe când Ali, care fu liberat după închisoarea scurtă, îi ajunse acolo cu trei zile mai târziu. Aceasta este Hegira, sau fuga, care a avut loc în 16 iunie 622 și de la care se datează și era mohammedană.

Cu Hegira începe o perioadă nouă în viața lui Mohammed. Până acum era Mohammed un profet prigonit și batjocorit, fiind înconjurat numai de puțini aderenți în Mekka, de aici înainte însă în Iathrib, care acum este **Medānat En-Nabi**, cetatea profetului numită și simplu **Medina**, devine el Emir sau principe al unui oraș, totodată însă profetul ca atare pășește îndărăt și la iveală iese mai mult legislatorul, politicianul și generalul. De aceea au și surele medinense alt caracter decât cele mekkane; ele, pe lângă lucirea sporadică a vechiului foc profetic, sunt de-a rândul prozaice, tare amestecate cu elemente legislative.

Puține zile înaintea intrării în Medina, a pus Mohammed piatra fundamentală pentru o moșee (geamie) în **Kuba**, un orașel lângă Medina. De către medinensi fu el dus cu triumf în oraș și familiile cele mai fruntașe se întreceau rugându-l să fie oaspetele lor. Ca să nu offenseze pe nimenea, se lasă Mohammed în seama lui Dumnezeu, declarând că acolo va găzdui unde-l va duce cămila sa. Ea îl duse la casa lui **Abu Aijāb**, unde a locuit până ce și-a alcătuit o casă simplă pentru haremul său, care pe atunci consta numai dintr-o muiere.

În acea casă trăia Mohammed de tot simplu, ca și medinen-sul cel mai neînsemnat. Îndată ce ajunse el în Medina, rândui și referințele sale. Lângă casa sa lăsă el să se zidească o moșee mare și aduse împăcare între Aus și Chazradj.

Credincioșii de loc din Medina primiră numirea Ansâr, ajută-tori, în opunere cu mekkanii veniți încolo, care se numeau Muha-djirun, emigranți. Aceștia din urmă n-aveau deloc avere, de aceea făcu Mohammed o înfrățire strânsă între tot câte unul din Ansâr și unul din Muhadjirun, care instituțiune fu însă ridicată după lupta de la Bedr. Afară de aceste două partide, mai era în Medina încă și o a treia, numită Munafikun, i.e. fățarnicii, care de obște nu se ară-tară vrăjmași lui Mohammed, ba chiar luau parte la întreprinderile lui; dacă însă îi mergea rău, atunci îl părăseau și nu voiau nimic să știe despre islam. În fruntea acestui partid stătea Abdallah Ibn Ubei, înainte de Mohammed, cel mai de vază bărbat din Medina. Ca diplomat, trebuia Mohammed cu cea mai mare cruțare să se poarte cu acest partid. Însă, cu cât creștea puterea sa, cu atât se micșora și partidul, până ce dispăru cu totul în islam.

Una dintre cele mai însemnate probe i se părea lui Mohammed câștigarea jidovilor numeroși din Medina pentru islam, de aceea se și ocupă el detailat cu ei în surele medinense. El căuta să le do-vedească anume că învățătura sa nu este deosebită de cea a lor și se referea la cărțile sfinte ale lor, în care ar fi profețită venirea lui; afară de aceea, primi el postul jidovesc de ziua împăcării și porunci credincioșilor la rugăciune să se îndrepte spre Ierusalim și nu spre Mekka. Jidovii însă nu-l puteau recunoaște ca Mesia, nefiind și el jidov, și-și băteau joc de el, așa că el îi amenință cu muncile iadu-lui pentru nățangia lor, iar mai târziu, când îi încuviințau puterile, purta el luptă de nimicire contra lor. Asemeni mută el postul pe luna Ramadan și porunci ca credincioșii la rugăciune să se îndrepte spre Mekka.

Îndată ce și-a întărit Mohammed poziția sa în Medina și a or-donat afacerile comunității sale, el trebui să cugete la supunerea mekkanilor, spre a câștiga sanctuarul național pentru credincioșii săi. El vesti, deci, războiul sfânt contra mekkanilor, după ce a emis

înainte de toate orânduiala ca nici un credincios să nu fie pedepsit cu moartea pentru omorârea unui necredincios.

Ostilitățile sale le începu el pândind caravanele mekkane și se hotărî, după unele întreprinderi mai mici, să le dea mekkanilor o lovitură simțitoare. Venind vestea că o caravană mare, încărcată cu odoare bogate, având o mie de cămile, se întoarce din Siria spre Mekka, sub conducerea lui **Abu Sofiân**, cel mai de frunte bărbat din seminția Adb Șems, Mohammed căută să-i închidă drumul și să o prindă.

Abu Sofiân însă presimți ce va să fie și-l înconjură pe Mohammed, abătându-se spre mare de la drumul obișnuit al caravanelor, care ducea peste Bedr și cerând totodată prin curieri ajutorul mekkanilor. Îndată purceseră cam o mie de mekkani, între care șapte sute de călăreți pe cămile și o sută pe cai, pe drum însă le veniră înainte alți curieri de ai lui Abu Sofiân, care vestiră că el a scăpat acum de pericol; cam a treia parte din ostași se întoarseră atunci la Mekka, iar ceilalți hotărâră să meargă la Bedr și să ocupe acolo o poziție ofensivă.

Auzind despre apropierea dușmanilor, Mohammed se hotărî să atace dușmanul, după ce frânase rezistența celor din partidul Ansâr, care voia mai bine să câștige prada decât să se lupte. Așa ocupă Mohammed fântânile de la Bedr cu o ceată, drept că mică, numai de 300 de inși, între care 70 de Muhadjirun, cu toții însă viteji până la moarte. A doua zi se pogorâră mekkanii, orbiți de lumina soarelui dimineții, spre moslemii de pe colina de nisip, pe care tăbărăseră și care se muiase peste noapte în urma unei ploii. Trei mekkani din cei mai de frunte, **Otba**, fiul său **El-Valid** și **Șeiba**, provoacă la luptă trei moslemi, deci ieșiră Hamza, unchiul lui Mohammed, **Ali**, vărul acestuia, și **Obeida Ibn El-Harith**. Peste scurt timp zăceau cei trei mekkani morți la pământ, pe când în partea moslemilor numai Obeida fu greu rănit.

După aceea, se încinse o luptă dezordonată, în care moslemii, răzbunându-se pentru chinurile suferite, ucideau fără cruțare pe mekkanii cei descurajați prin căderea conducătorilor lor. Înaintea tuturor se lupta Ali, care numai singur făcu capătul la douăzeci și

doi de vrăjmași. Spre amiază aruncară mekkanii zalele și o apucară la fuga sălbatică, lăsând în urma lor cam șaptezeci de uciși și cam tot pe atâția prizonieri.

În decursul luptei, Mohammed se ruga într-o colibă ce i-o făcură aderenții săi, din crengi, și acolo iarăși căpătă o afecțiune epileptică, în urma căreia credea că ajutorul lui Dumnezeu este de partea lui. În acea stare, văzu el anume mii de îngeri luptându-se contra dușmanului și el singur ridică un pumn de nisip și-l aruncă în mod simbolic asupra dușmanului. Vestea despre înfrângerea și moartea atâtor bărbați nobili produse consternare în Mekka, pe când în Medina răsunau chiote de bucurie și Mohammed își câștigă astfel teren fix. Cât de neînsemnată era această luptă mică, totuși izbânda morală era incalculabilă. Din toate părțile, arabii plini de așteptare începură să privească spre Medina. La intrarea sa în Medina, Mohammed primi vestea întristătoare că fiica sa, **Rukkeia**, soția lui Othmân, murise; de aceea Othmân nici n-a luat parte la lupta de la Bedr, pentru că trebuia să rămână acasă spre a o îngriji pe bolnavă. Totuși, el și mai mulți medinensi frunțași primiră o parte din prada cea bogată care consta din cămile și cai, iar Mohammed își opri sie, sau, mai bine zis, luă pentru scopurile politice, a cincea parte din pradă.

Îndată după lupta de la Bedr, se îndreptă Mohammed contra seminției jidovești **Band Keinuka**, ce nu voia să se supună autorității sale și împresură cetatea ei, care era o suburbie a Medinei. După o împresurare de patrusprezece zile, capitulară jidovii și, la intervenția lui Abdallah Ibn Ubei, căpătară ei drum liber spre Siria.

Între aceea durară dușmăniile între Mohammed și mekkani mai departe, până aceștia din urmă sfârșiră cu întrărmarea. În anul 625, purcese Abu Sofiân, care acuma era capul mekkanilor, cu 3000 de inși, între care mulți beduini din seminția Kinana, 3000 de cămile și 200 de cai, spre a se răzbuna pentru înfrângerea de la Bedr. Mohammed voia să aștepte dușmanul în Medina, ca astfel să-i si-lească pe toți medinensinii la luptă pentru orașul lor, însă oastea lui cea bucuroasă de luptă îl împingea mereu, încât el purcese cu 1000 de inși, între care și 300 de Munafikun, sub conducerea lui Abdallah Ibn Ubei, care îl părăsiră, scurt timp înainte de luptă. Moha-